

vysloveně regionálním tématům jsou věnovány pak další příspěvky (Jeroným Pražský a Chrudim, odraz husitských bouří v hmotné kultuře Chrudimska, oslavy M. J. Husa v Chrudimi v 19. a 20. století, chrudimské pomníky M. J. Husa a počátky Československé církve husitské na Chrudimsku). I ve sborníku regionálních prací najdeme příspěvek, týkající se dějin pražské univerzity (M. Svatoš, *Kantoři a žáci chrudimské městské školy utrakvistického období v manuálu Mistra Curia*). V manuálu rektora pražské univerzity z let 1560–1581 se totiž nacházejí zápisy chrudimských žáků, které přivedli k inskripci do univerzitní matriky jejich kantoři, sami absolventi pražské univerzity. Jejich rozbor prokázal, že chrudimská škola byla typickou městskou školou tohoto období, jejíž kantoři i žáci pocházeli převážně z městského prostředí Čech. Jejich nejvýraznějším společným rysem byla kališnická konfese, která je přivedla do utrakvistické chrudimské školy, a odkud se jim otvírala cesta na (utrakvistickou) pražskou univerzitu. Celkově je možno povědět o zdejší škole, jejím žactvu a kantorech, že se žádným způsobem nevymykali z obvyklého profilu utrakvistických partikulárních škol, udivující je však množství žactva a charakter zdejší školy překračující regionální rámeček.

Michal Svatoš

Pavel Soukup, Jan Hus. Život a smrt kazatele

Praha, Nakladatelství Lidové noviny 2015, 227 s., ISBN 978-80-7422-374-7

Soukupův životopis Jana Husa se zařadil mezi publikace velkého husovského jubilea roku 2015. Jde o upravený a mírně rozšířený překlad autorovy knihy *Jan Hus*, vydané ve známém německém nakladatelství W. Kohlhammer (Stuttgart 2014). Oproti německému originálu je krom formulačních změn přidána kapitola *Jan Hus v rukách historiků* (s. 11–23), shrnující výsledky historického bádání o českém reformátorovi.

Soukupův text se skládá z patnácti tematicky vymezených kapitol, k nimž je připojen chronologický přehled Husova života a závěrečný „epilog“, který (jako zjevný pozůstatek německého vydání) je věnován husitství a reformaci. Tematické vymezení je umně vystaveno na obviněních vznesených proti Husovi na kostnickém koncilu. Nás budou zajímat především kapitoly věnované Husovi a pražské univerzitě. I když zmínky o univerzitě procházejí celým textem, soustavně je jí věnována sedmá a osmá kapitola *Univerzitní kariéra mistra Husa a Generace Kutnohorského dekretu*. Základní autorovou tezí těchto pasáží je recenzentovi sympatické konstatování, že Husova činnost církevní (reformní), kazatelská i literární je pevně spojena s jeho univerzitním působením s ohledem na dominantní vazby institucionální, osobní a „sociální“ povahy (k Betlému, k Nazaretské a Litevské koleji, k artistické fakultě), ale i z důvodů „obsahových“ (kázání nebo literární činnost), jež byly úzce spjaty s jeho celoživotním působištěm, mnohdy jsou přímo nemyšlitelné bez jeho univerzitního zázemí. Výsledkem je Soukupovo zjištění, že okruh Husových přátel a spojenců, ale i odpůrců a protivníků je pevně spojen s univerzitním prostředím (s tím ovšem kontrastuje podtitul jeho knihy, který tradičním způsobem akcentuje Husa jako osobnost církevních dějin a tragiku jeho života). Nechci vést jalové spory o to, čím byl Hus na místě prvním, zda univerzitním učitelem nebo knězem, autor sám upozorňuje na vzájemnou „propojenost“ všech komponent jeho života, jde mně o hledání a pochopení středověké

reality (v našem případě univerzitní) na „šťastném příkladu“ osobnosti, o níž se dochovalo relativně značné množství zpráv, nepoměrně větší než o kterékoliv jiné osobnosti českých středověkých dějin.

Soukup se chopil příležitosti a využil toto množství informací ke střízlivému výkladu založenému na spolehlivé znalosti historické matérie s četnými exkurzy do všedního života tehdejšího učence. Výklady středověkých reálií se pokusil překonat bariéru mezi dnešní dobou a středověkem a mezi odborníkem a laikem. Přitom se až úzkostlivě snažil vyhnout se novověkým interpretacím Husova jednání, kterými je jeho historická podoba tak „zaplevelená“. Při autorově perfekcionistačtím přístupu k pramenům a odborné literatuře pak překvapí, že svůj výklad neopřel o obdobná zjištění (např. o recenzentovu studii o Husových přátelích).

Výsledkem je poučený výklad s bohatstvím odkazů na prameny a odbornou literaturu, který je pro zájemce o historii nebo o Husovu osobnost nepochybně instruktivní četbou, vedoucí k dalšímu studiu. Pro německého čtenáře musí být rozhodně zajímavý výklad o „Lutherovi před Lutherem“, i když se takovému chápání Husa autor brání. Ale vzhledem k tomu, že i německá verze Soukupovy knihy je určena spíše širšímu okruhu zájemců než odborníkům, troufám si pochybovat o úspěšnosti autorovy snahy – známe přece, jak navyklé jsou letité stereotypy uvažování o minulosti na obou stranách naší hranice!

To, co bezpochyby zaujme, je Soukupův pokus přiblížit středověkého člověka, jeho svět a jeho myšlení dnešním čtenářům. A hodnocení Soukupova hrdiny pak zůstane na čtenáři samotném, odborníkům bude autorovo pojetí beze vší pochyby sympatické svým poctivým přístupem a střízlivým, neideologizovaným výkladem, těm ostatním ponechme jejich „předpojatosti“ a doufejme, že v nich uvízne alespoň trochu věcné faktografie Soukupova textu.

Michal Svatoš

Brigide Schwarz, Kurienuiversität und stadtrömische Universität von ca. 1300 bis 1471

(Education and Society in the Middle Ages and Renaissance 46),
Leiden – Boston 2013, 924 s.

Brigide Schwarz se ve své nejnovější objemné monografii zaměřila na fungování římské městské a kuriální univerzity ve vrcholném a pozdním středověku (cca 1300–1471). Navázala tak na svůj předcházející výzkum věnovaný kuriální správě a papežské diplomacie, kdy zejména díky svému podílu na vydávání *Repertoria Germaniae* narazila na supliky řady osob zmiňujících studia na římské univerzitě či při kurii. Důkladná práce s prameny jí umožnila osvětlit fungování nejen římského, ale též kuriálního vysokého učení, což byla instituce značně specifická – na rozdíl od většiny ostatních univerzit nebyla (a nemusela být) dlouho pevně organizována a neměla ani pevné sídlo – a vzhledem k minimálnímu počtu dochovaných univerzitních pramenů nebyla dlouho bádáním rozlišována od římské městské univerzity.

Po úvodu, shrnutí dosavadního bádání a představení pramenů, z nichž byla klíčová papežská registra, představila autorka přehledně dějiny obou sledovaných institucí. V případě římské městské univerzity věnovala nejprve pozornost bule, kterou vydal v roce své